

ОГЛЯД ІНСТРУМЕНТІВ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

(за період 01.09 – 30.09.2022 р.)

Грошово-кредитна сфера

Протягом дії воєнного стану Національний банк України (НБУ) продовжує реалізацію комплексу взаємопов'язаних заходів, спрямованих на підтримання фінансової стійкості держави та регулювання фінансового сектору.

Регулятор сприяє збільшенню пропозиції в готівковому сегменті валютного ринку. До готівкової валюти, яку комерційний банк може запропонувати населенню, з 6 вересня поточного року включається весь обсяг придбаної ним із 13 квітня 2022 р. у громадян безготівкової валюти, а не половина обсягу. За оцінками НБУ, розширення пропозиції готівкової валюти сприятиме стабілізації ситуації в готівковому сегменті валютного ринку та не матиме негативного впливу на динаміку міжнародних резервів країни. Відповідні зміни внесено постановою Правління НБУ від 2 вересня 2022 р. № 197 «Про внесення змін до постанови Правління НБУ від 24 лютого 2022 р. № 18».

Цією постановою також **уточнено механізм купівлі валюти бізнесом для розрахунків у іноземній валюті.** А саме – визначено, що для здійснення розрахунків підприємство має спочатку використовувати наявну в нього іноземну валюту, а лише потім, за необхідності, купувати її на валютному ринку. Станом на 2 вересня 2022 р. обсяг коштів на валютних рахунках клієнтів – юридичних осіб (не враховуючи кошти бюджету та позабюджетних фондів) у банківській системі становив 8,7 млрд дол. США. Зважаючи на це, відповідна норма має суттєво зменшити попит на іноземну валюту та уможливити збереження міжнародних резервів України, які є важливими для забезпечення оборонних потреб, стабільної роботи економіки та фінансової системи країни.

Національний банк вживає заходів щодо забезпечення кас банків готівковою іноземною валютою. Починаючи з 7 вересня поточного року, для вирішення питання з тимчасовою нестачею готівкової іноземної валюти в касах окремих банків, що викликана ситуативними логістичними труднощами з її доставкою з-за кордону, регулятор за необхідності здійснює операції з обміну безготівкової валюти банків на готівкову валюту для підкріплення кас банківських установ. При цьому операції з обміну готівкової валюти на безготівкову між Національним банком та банками жодним чином не впливають на обсяг міжнародних резервів України. Національним банком також

рекомендовано банкам збільшити обсяги завезення готівкової валюти, щоб унеможливити виникнення відповідних труднощів у майбутньому.

Розширено можливості фізичних осіб купувати безготівкову іноземну валюту з подальшим її розміщенням на строкових банківських депозитах. З 1 жовтня збільшено з 50 до 100 тис. грн (в еквіваленті) щомісячний ліміт на купівлю громадянами безготівкової іноземної валюти з подальшим розміщенням на безвідкличний депозит на термін від трьох місяців. Такі зміни додатково переорієнтують попит населення з готівкової іноземної валюти на безготівкову, адже операції з продажу безготівкової валюти банками здійснюються за курсом, ближчим до офіційного, ніж з продажу готівкової, є зручнішими та безпечнішими. Відповідні зміни внесено постановою Правління НБУ від 29 вересня 2022 р. № 211 «Про внесення змін до постанови Правління НБУ від 24 лютого 2022 р. № 18».

НБУ продовжує підписання угод з регуляторами європейських країн щодо можливості обміну готівкової гривні за кордоном. Відповідну угоду підписано з центробанком Латвії. Отже, з 5 вересня українці, які через війну вимушено залишили Україну та перебувають у Латвії, можуть обміняти готівкову гривню на євро у межах встановленого ліміту до 10 тис. грн на одну особу. Обмін здійснюватиметься із застосуванням фіксованого обмінного курсу гривні до євро, який визначатиме НБУ. Інформація про встановлений курс щотижня публікуватиметься на офіційних вебсайтах Банку Латвії, AS «Industra Bank» та AS «Rietumu banka». Відповідні обмінні операції не передбачають жодної плати або комісій з боку латвійських банків. Раніше НБУ вже уклав відповідні угоди з центральними банками Польщі, Німеччини, Бельгії, Швейцарії, Італії, Нідерландів, Швеції та Мальти. Зазначимо, що відповідні зміни не стосуються порядку розрахунків за кордоном з використанням платіжних карток у гривні та іноземній валюті, емітованих українськими банками, які здійснюються у штатному режимі.

На потреби військових зі спецрахунку, відкритого регулятором для підтримки ЗСУ, станом на 26.09.2022 р. перераховано 20,8 млрд грн. Зокрема понад 7,3 млрд грн у еквіваленті надійшло з-за кордону в іноземній валюті (доларах США, євро, фунтах стерлінгів, канадських доларах, китайських юанях, японських єнах, швейцарських франках, польських злотих, австралійських доларах).

Впровадження зазначених вище заходів сприятиме збільшенню пропозиції в готівковому сегменті валютного ринку, забезпеченню позитивної динаміки міжнародних резервів країни, зміцненню ресурсної бази банківської системи, санації коштів населення на строкових банківських рахунках, що позитивно впливатиме на динаміку інфляції, амортизації об'єктивних труднощів тимчасового перебування українців за кордоном, додатковому фінансуванню Збройних сил України.